

Pol ure pozneje pričnem sestopati. Miha še sedi in uživa. 100 metrov pod vrhom se ustavim: zopet se odpre razgled. Samo dva vrha sta višje od naju, Daulagiri in Anapurna I. Pogled sega od morja belih vrhov Himalaje do rjavih gričev in sive planote v Tibetu. Solze mi stopijo v oči. Tako srečen sem, da sem lahko tu...

Dogaja se gotovo ena od najlepših avantur v mojem življenju. Ker pa sem tu s starim prijateljem Mihom, s katerim sva bila kar nekaj let nerazdružljiva naveza, prvič pa sva skupaj plezala že pred štirinajstimi leti, je doživetje še lepše.

Do večera splezava nazaj do šotoru, naslednji dan pa sestopiva v bazo; vrvi, po katerih se spuščava, so globoko zasute z zbitim snegom in precej se namučiva, preden sva na varnih tleh.

V bazi nama prijatelji priredijo prisrčno dobrodoščilo.

Potem ležimo med šotori, pijemo vino in se smejimo.

Res se lahko smejimo: odprava se je uspešno končala.

Tehnični podatki:

Gangapurna je eden od glavnih vrhov v verigi Anapurn v zahodni nepalski Himalaji. Severna stena do sedaj še ni bila preplezana, čeprav je poskušalo že več odprav.

Naša odprava je to steno preplezala po prvenstveni, direktni smeri, dolgi 2200 metrov; višinska razlika med krajno razpoko, to je začetkom stene, in vrhom je 1600 metrov.

Bazni tabor smo imeli na višini 5200 m, tabor 1 na 5500 m, vstop v steno (krajna razpoka) na višini 5850 m, šotorček v steni na 6800 m, vrh Gangapurne 7455 metrov.

Alpinistična ocena celotne smeri je TD, kar pomeni peto stopnjo od šestih, strmine 75 st/55—65 st.

JADRANJE S PADALOM Z VRHOV TURŠKIH VULKANOV

NOČ V KRATERJU NEKOČ NAJVIŠJE GORE

MATJAŽ FERARIČ

Koroška alpinista Matjaž Ferarič in Tomo Jeseničnik sta lanskega avgusta obiskala Turčijo in se povzpela na štiri dominantne vulkane, s katerih sta potem poletela z jadralnim padalom. Začela sta 7. avgusta s Hasan Dagijem (3268 m), dan kasneje je prišel na vrsto Erciyas Dagi (3980 metrov), 14. avgusta Nemrut Dagi (3050 metrov) in še tri dni pozneje Süphan Dagi (4434 m). Za polete sta izkoriščala jutranje zatišje (čež dan je pihal močan vzhodnik). Poléti so bili časovno sicer kratki (10 do 15 minut), vendar lepi in mirni, razen z Erciyesa, ki ga je tedaj ravno zajela »manjša fronta«, ima pa tudi najzahtevnejše vzletno mesto. — Kako je bilo takrat okoli turških vulkanov, je Planinski vestnik kajpada zvedel iz prve roke. (Op. ur.)

* * *

Sedim spredaj; to je pravo razkošje, saj lahko celó noge stegnem. Naslonjen na stransko šipo počasi odhajam v dremež; mislim, da je kar zaslužen. Misli leno še enkrat odidejo na 3268 metrov visoki Hasan Dagi.

Dela se jutro, na obzorju se čad barva v zmeraj svetlejšo barvo. Srečen sem, da sem se zbudil še pravi čas. Črta obzorja, ki je lepo in pravilno oblikovana, se natenkrat nekje ugrezne in če sem do tega trenutka prizor spremljal še precej za-

sanjano, sem se tedaj popolnoma prebudil in začel premišljevat, kaj ta pojav pomeni. Nekakšen ljik postaja vedno bolj izrazit, potem pa se naenkrat pokaže rob žareče krogle; istočasno opazim tudi obris vulkana, izza katerega se dviga sonce. Vulkan, kot da se je po dolgih stoletjih mrtvega čakanja prebudil in mi hotel pokazati, kaj je nekoč počel. Sonce je že nad kraterjem, počasi začnem opaziti tudi stvari okrog sebe, saj sem prej kot zacopran zijal proti vzhodu.

V TURČIJO NAMESTO V ITALIJO

Na vrh smo prišli sredi noči in šele zdaj začnem gledati neskončne količine kamena okoli sebe. Prej so bile tako mrtve, s sencami, ki jim jih podari sonce, pa kot da so oživele. Premikati se sicer ne začnejo, vendar sredi njihovih razpok opazim življenje, tako nežno in krhko, da se ga kar ne upam dotakniti. Drobni beli cvetovi sredi ogromnih črno rjavih kamnov postanejo v tej jutranji svetlobi tako veliki in opazni, kot da bi hoteli povedati, da ta svet le ni tako krut in strašen. Odpravimo se še na najvišjo točko kraterja. Od vzhodja tega pravega stožca pada proti zahodu trikotna senca, ki kot puščica kaže pot domov; toda zdaj smo šele na začetku in toliko stvari je še pred nami.

Vsekakor najprej polet s »Hasana«. Na

ne prav idealni podlagi pripraviva padali, pozneje pa spoznam, da je bilo to startno mesto za vulkane več kot odlično. Start in polet sta lepo uspela. Sprva je bilo še malo strahu pred neznanim, ki pa ga je lepota poleta hitro premagala. Pri pristanku zaradi preveč zavzetega fotografiranja staknem nekaj prask, vendar na srečo nobene hujše poškodbe.

Srečna sva, da nama je uspelo, in zelo zagnana, saj še isti dan odidemo proti Erciyesu.

Kako smo sploh prišli v Turčijo? Kmalu potem, ko sva s Tomom začela letati s padali, sva se zapičila v vulkane. Ne bi vedel natančno razložiti, zakaj je bilo tako, vendar je očitno nekaj na njih ali pa v njih, saj sva se jih resno lotila. Najprej sva načrtovala Etno in Vezuv, pa je pri tem tudi ostalo — žal predvsem zaradi denarja. Pred letom dni pa je Henrick prišel na dan z idejo za pot po Turčiji; ni naju bilo treba dosti prepričevati, saj tam poleg vseh zanimivosti vulkanov kar mrgoli. Ko je Hemp poskrbel še za prevoz, smo bili dogovorjeni — in tako smo zdaj tukaj.

Moj zaslužen dremež prebudi močan pok, ki ga je povzročil udarec kamna v sprednjo šipo. Naenkrat je pred mano le mlečno bela šipa, razpokana v milijon koščkov. Seveda je moralo biti nekaj narobe, sicer bi bil dan preveč lep. Ta »narobe« nas je stal 220 zahodnonemških mark, kar je bilo kar precej za našo blagajno.

Preračunali smo, da bo tudi brez teh mark nekako šlo, ne da bi bilo treba skrbiti naš potovalni načrt; skrčene želodce pa bomo že doma ozdravili.

DRVENJE OB POBOČJU

Odhod na naslednji vulkan smo prestavili za dva dni; Hasan nam je namreč poleg vseh lepot podaril tudi drisko, ki je dva člana tako zdelala, da smo morali počivati. Počitek smo izkoristili za popolnejši ogled Kapadokije, pokrajine čudovitih, če ne kar čudežnih stožcev in kanyonov, ki so delo ali igra narave.

Ustavili smo se na sedlu pod Erciyesom; sonce zahaja, Henrick in Tomo bosta pripravila večerjo, sam pa se odpravim na manjši vrh, ki zakriva pogled na večji del poti proti 3980 metrov visokemu kraterju. Odločili smo se namreč, da bomo za vzpon izkoristili noč, sam pa bom zdaj poskušal izbrati najprimernejšo smer. Ob vrnitvi ju v zahvalo za dobro večerjo potolažim, da do levega grebena, ki se mi zdi primernejši, ni daleč in se nam ne mudi preveč. Po večerji še malo dremamo, okoli polnoči pa se odpravimo.

Za oceno poti do grebena se nisem dosti uštel, zato pa grebena ni in ni hotelo biti konec. Vendar naju bolj od teh razdalj skrbi veter, ki vso noč tolče z zahoda in ne z vzhoda. Naštudirala sva namreč

Pokrajina nenavadnih stolpov na vzhodu Turčije

tukajšnji veter in vedela: ko je vse normalno, piha podnevi konstanten zahodnik, ki se proti večeru umiri in spremeni v vzhodnik, ta pa junjeje z jutranjo zarjo; zatišje, ki je navadno trajalo kakšno uro po sončnem vzhodu, sva načrtovala za polete z vrhov.

Že steza po grebenu, še posebej pa oznake in vpisna knjiga na vrhu so kazali na to, da je to eden od redkih vrhov ali vulkanov, ki je dokaj dobro obiskan; morda je bil prav zato tako neprijazen z nami.

Sonce je bilo že nekaj časa na nebu, veter pa ni pojenjal niti za bofor; morda so sunki postajali celo močnejši. Za posladek je bilo vzletno mesto na strmem melišču, ki te je ob vsakem premiku odneslo kakšen meter nižje. Nekoliko sva tuhtala, potem pa sva se le odločila, da greva.

Prvi start mi ni uspel, zato sem se povzpел na rob in tam čakal »luknjo«, se pravi zatišje, ko bom lahko krenil. Za trenutek se je zrak umiril: nisem čisto nič čakal, kupola je bila že hip zatem nad mano, korak-dva po melišču — in že sem bil v zraku.

Letim, vendar le meter nad meliščem in se kar ne morem odlepiti od pobočja, čeprav je zelo strmo. Najbrž me k tlom tišči hrbtni veter; z rahlo grozo gledam kamnite bloke tik pod seboj in čeprav letim mimo njih z veliko hitrostjo, se še zdaj spominjam njihovih oblik. Ko sem se že močno spraševal, kako se bo to končalo, je od spodaj butnil tako močan veter, da sem se začel navpično dvigati in sem prišel skoraj nazaj na vzletno vi-

šino. Šele ko je ta moč vetra popustila, je let postal kolikor toliko normalen, čeprav sem ves čas lovil in umiral kupolo in sem bil vsekakor najsrečnejši, ko sem pristal na trdnih, pa čeprav trnovih tleh.

VULKAN JE ODNESEL GORO

Tomo je še nekajkrat poskusil, vendar ni imel takšne sreče. Vzrok, da je odnehal, pa je bila tudi Henrickova krvavitev in pozneje rahla slabost, tako da se je odločil za sestop z njim. Odreči se poletu zaradi prijatelja je bila vsekakor odločitev, ki pomeni več kot en nemiren in morda celo rahlo posiljen polet.

Okoli poldneva je veter še kar tolkel, vrh so že oblegali oblaki, gledal sem ga, srečen, vendar ne zato, ker sem poletel z njega, ampak ker smo spet vsi skupaj na sedlu. Novi vulkani pa kar spodbujajo, naj pridemo, in hkrati obljublajo, da bodo prijaznejši.

Od letenja se zdaj za nekaj dni poslovimo in obiščemo nekakšno sveto goro Nemrut Dagi, kjer so grobnice nekdanjih vladarjev. Spoznam se tudi z orlom, Zeusovo sveto živaljo. Že samo glava je skoraj tako velika kot jaz, je pa iz kamna; čeprav bi bilo videti en sam njegov polet večje doživetje, me vseeno prevzame nekakšen čuden nemir. Rahlo zamišljen opazujem te kamnite skulpture in če imam kaj skupnega z njimi, je to občudovanje tega veličastnega ptiča.

Pot nas pripelje na obalo jezera Vana, ki je veliko vsaj kot tretjina Slovenije, tako da imaš občutek, kot da bi opazoval morje. To je skrajni vzhod Turčije in hkrati domovina Kurdov, vendar ni ne duha ne sluha o njihovi neprijaznosti in nasilnosti. Tudi tukaj gre čas naprej in civilizacija je k vsemu prispevala svoje.

Novi vulkan je 3050 metrov visoki Nemrut Dagi in ni v sorodu s prejšnjim Nemrutom. Ima zelo zanimivo zgodovino, saj je bil nekoč najvišja gora Turčije s svojimi 5800 metri. Ob strašni eksploziji mu je dobesedno odneslo vrh oziroma skoraj dve tretjini njegove prave višine; vznožje je namreč na 1700 metrih nadmorske višine. Tako zdaj v nebo zija ogromen krater s premerom osem kilometrov in je po velikosti drugi na svetu. Dostop je zelo lahek, saj se visoko pripelješ z avtom.

Resda sem tukaj največ zaradi letenja in polet s tega vulkana je bil v resnici zelo lep; vendar mi je bolj kot polet ostala v spominu noč, ki sem jo preživel v kraterju.

Pokrajina v kraterju je namreč zelo pestra: od travnatih predelov, kjer se pasejo ovce in divji konji, do kamnitih pobočij, ki spominjajo na naše hribe (malo me je najbrž že dajalo domotožje), še posebno, ko se dvigajo nad jezerom, ki je tako veliko in tako lepo kot Bohinjsko, ta krater pa poleg njega premore še tri

manjša jezera. Vse to obdaja dvignjen rob kraterja, ki kot meja brez stražarjev obkroža to majhno deželo.

NOČ V KRATERJU

Daleč na vzhodu smo, čas pa je že evropski in zato noč hitro začne polniti to ogromno kotanjo. Sprva so občutki nekoliko čudni, ko premišljuješ, kje si. Vendar se tesnoba hitro spremeni in občudovanje lepote, ki jih takšna noč ponuja. Na rob kraterja se privali polna luna, zvezde so tako blizu in toliko jih je, da komaj še ostane kaj prostora za temno nebo. Utrinki se vrstijo tako hitro, da si ne utegneš izmišljati želja, vsakokrat pa vendarle pomisliš na nekoga, ki morda prav tako opazuje to nebo in čeprav je zelo daleč, lahko nekaj trenutkov na nebu preživiš z njim. Vse to opazujem iz tople spalne vreče po dobri večerji in se sprašujem, če je to tisto, kar iščem vse življenje. Mir, ki te napolni, da si kar nemočen, veter, ki išče melodijo samo zate, rahel šum, ki ne veš, od kod prihaja in je morda le glas življenja, ki se pretaka po meni, nebo, ki ti je večni izziv, se zdaj spusti k tebi in je del tebe, a le toliko časa, dokler se popolnoma predajaš naravi. Mislim, da je greh ob vsem tem zaspati, vendar zdaj narava upravlja s tabo in žive sanje spremeni v miren spanec, ko ti ne bi bilo čisto nič žal, če se iz njega tudi ne bi več zbudil.

Zastavljeni cilji so se nam v glavnem izpolnili in zdaj so vse želje usmerjene v Süphan Dagi (4430 m), ki je naš zadnji izziv in bi res pomenil vrhunec vsega. Privoščimo si dan počitka ob Vanu, da si nabere moči. Toda z mano se godi ravno obratno: driska se me loti z vso močjo in namesto nabiranja moči nabiram metre s tekanjem za skalo in vsakič, ko se vrnem, sem bolj prazen.

Že je tukaj popoldne odhoda in ker ne morem čisto nič več izgubiti, se nabašem s kruhom in čokolado, da bi nekako zaustavil ta »tekoči trak«. Obrok sicer ni bil zadetek v črno, vendar je tarčo vsaj rahlo oplazil. Vzpon dokaj solidno prenašam vsaj na začetku, vendar sem iz ure v uro slabši. Na kraj počitka nekaj sto metrov pod vrhom pridem po polnoči precéj za Tomom in Hempom. Henrik je ves čas z mano, saj dobro pozna take stiske, pa tudi moj tempo mu bolj ustreza.

Počitka sem tako potreben, da me niti kamni pod armafleksom — penasto ležalno preprogo ne motijo, Spimo kakšne tri ure in pred svitom krenemo naprej

PRISTANEK NA ROBU VASI

V primerjavi z včerajšnjim vzponom, ki je bil včasih že na robu popolne zavesti, sem zdaj precej boljši, pa tudi želja po vrhu in poletu je zdaj dosegljiva, kar mi

daje še dodatno moč. Prečimo manjši ledenik, kar je pravi užitek ob vsem tem pesku in kamenju. Tu nas že dohaja jutro in okoli petih smo skupaj na vrhu, ki je ena sama razvalina. Malo počivamo, a s Tomom nimava miru in že iščeva najprimernejše vzletišče. Še posnetek za spomin — in startava.

Vse je ostalo daleč za mano, tudi zaradi neprijetnosti, ki sem jih imel. Zdaj pa kot da so se čustva prebudila.

Rahel veter me ob grebenu dviga in Tomo, ki leti bolj levo, je že precej pod mano. Ko ga opazujem, imam občutek, kot da leti točno v enega od stranskih kraterjev, čeprav je dosti nad njim. Zapeljem se v desno nad »podrto graščino« — temu je namreč podobna grmada kamenja pod ledenikom, izpod katerega se spušča srebrna vodna pot v dolino. Še zmeraj sem na višini vsaj 3500 metrov in vulkan me kar ne spusti nižje, kot da bi oba slutila, da se s tem poletom poslavljamo od njih. Nižje si tudi ne želim in skušam vsako podarjeno sapico do kraja izkoristiti. Seveda to ne traja neskončno dolgo; še zadnjič zajadram proti zahodni strani, kjer v manjše žrelo ravno posije sonce in se mi zdi, kot da se odpira in kot da me hoče s tem pozdraviti. Pribli-

žujem se vasi, ki je z višine videti le kot bolj razgibana ravnica, sredi katere se kockasto snežno belo sveti bela džamija. Potem razločim tudi nizke kolibe iz vej, kamna in blata, ki so razmetane okoli. Pristanem na robu vasi, proti nama že tečejo otroci in tudi odrasli za nekaj časa pustijo delo na njivah in naju pridejo pozdravit.

Z nekaj turškimi besedami, ki jih premoreva, se pogovarjamo, da je kaj. Odpeljejo naju v eno od teh hišic iz kamna in blata in nama postrežejo z vsem, kar premorejo. Opazujejo naju in se smejejo. Resda živijo življenje, ki je sto ali več let za našim in za nami, vendar iz njihovih oči sije zadovoljstvo in nepokvarjena sreča, ki jo mi, če le znamo, najdemo le še v naravi.

* * *

Doma sem, srečen, da bom jutri odšel na Raduho ali Peco, srečen, da se bom najedel rženega kruha, saj sem zadnje dni živel le ob dobrinah, ki so jih ponujale njihove njive ob cesti, srečen, da sem spoznal deželo in gore, ki so tako drugačno lepe od naših, in srečen, da bom o vsem tem lahko pripovedoval svojim prijateljem.

ALPINISTIČNI IN PLEZALSKI DOSEŽKI LETA 1989

SVETOVNO ODMEVNI SLOVENSKI VZPONI

V mali dvorani Doma tiska v Ljubljani so 7. februarja razglasili najboljše slovenske alpinistične dosežke v letu 1989, v letu torej, ko je slovenski alpinizem zabeležil toliko svetovno odmevnih takšnih dosežkov kot že zlepa ali nikoli ne. Ob tej priložnosti sta se Planinska zveza Slovenije in njena Komisija za odprave v tuja gorstva z ličnimi zahvalami, napisanimi na pergamentu, zahvalili tudi tistim sponzorjem, ki so največ prispevali k temu, da je našim alpinistom načrtovane podvige uspelo uresničiti.

Pred podelitvijo ličnih priznanj najboljšim, izpisanih na pergamentu, in zahval sponzorjem so prejemniki listin poslušali tri govornike.

SLOVENSKA POT V SVET

Ivo Zorčič, predsednik Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije, je med drugim dejal, da »slovenski alpinizem s svojimi dosežki nedvomno sodi med naše najuspešnejše športne panoge«, kajti »rezultati in podvigi, ki jih dosegajo naši alpinisti v domačih in tujih gorah, so vredni vsega spoštovanja«. Poudaril je, da je slavje ob proglasitvi najboljših alpinistov in alpinističnih dosežkov za lan-

sko leto zaradi vrhunskih rezultatov praznik slovenskega športa.

»Planinstvo in alpinizem,« je dejal Ivo Zorčič, »sta nedvomno globoko zakoreninjena v nedrhih slovenskega človeka. Več kot sto tisoč članov Planinske zveze Slovenije nedvomno dokazuje povezanost slovenskega človeka s hribolaštvom in planinarjenjem. Prav gotovo v teh zahtevnih časih planinstvo še pridobiva veljavo... Nemirni in iščoči človekov duh je vedno želel odkriti, doseči in videti še neznano, nedosegljivo; alpinizem daje takšnim željam dovolj duha in možnosti.« Posebej je poudaril, da »smo prav v alpinizmu Slovenci med najuspešnejšimi ne le v Jugoslaviji, temveč celo v svetu. Kljub ekonomskim in drugim težavam skušamo vedno najti razumevanje, pa tudi sredstva za najuspešnejše, tudi za najuspešnejše alpiniste. Tudi v prihodnje bomo storili vse, kar bo v naših močeh, da bodo najboljši lahko kar najbolj napredovali.« — Svoj nagovor je končal z ugotovitvijo, da se posameznik ali narod ne potrjuje in gradita svoje identitete samo z znanstvenimi, strokovnimi, gospodarskimi in kulturnimi dosežki, ampak tudi z vrhunskimi športnimi rezultati. »Mirno lahko rečemo,« je dejal, »da so slo-